

Streptococcon-richtlijn klaar

De beroepsvereniging voor dierenartsen KNMvD stelde recent haar richtlijn Streptococcus suis bij gespeende biggen vast. Wat houdt die richtlijn precies in en wat betekent hij voor u als varkenshouder?

FRANK DE VRIES

Een handvat voor de dierenarts, zo wordt de richtlijn omschreven. En met het doel om bij klinische problemen door Streptococcus suis-infecties

bij gespeende biggen, antibiotica verantwoord toe te passen. Een belangrijk punt bij deze aandoening, die op veel varkensbedrijven voorkomt, is het stellen van een

Richtlijn Streptococcon voor dierenartsen.

FOTO: AGRIMEDIA

juiste diagnose. Deze ziekte zou je immers kunnen verwarren met een E. coli-aandoening, Haemophilus parasuis, Mycoplasma of een zoutvergiftiging. In alle gevallen zie je namelijk symptomen als kreupelheid en hersenverschijnselen. Schade ontstaat vooral door gewrichts- en hersenontstekingen. De ziekte is ook een zoönose die de mens via een huidwondje kan besmetten.

Diagnose

Om er zeker van te zijn dat je te maken hebt met een streptococconinfectie is het noodzaak dat er zo veel mogelijk gegevens worden verzameld. Symptomen kunnen in deze richting wijzen, maar daarnaast heb je een bevestiging nodig van het beeld in de stal door laboratoriumonderzoek en pathologie van een overleden big. Uw dierenarts zal u als varkenshouder diverse vragen stellen over de verschijnselen die u gezien hebt, de tijdsduur daarvan en of u al iets ter behandeling heeft gedaan. Samen met uw dierenarts is het goed data uit uw managementsysteem te analyseren bij deze aandoening. Zo zijn de lengte van de zoogperiode en het percentage uitval van zuigende en gespeende biggen van belang. Misschien zegt een tijdelijke toename van de dierdag-closingen ook iets over de aandoening.

Water

Uw dierenarts gaat zich in de streptococcon-problematiek vooral richten op de kraamafdelingen, de gespeende biggenafdelingen en het speenproces zelf. Een onderzoek van zieke biggen en een eventuele bevestiging van het beeld in de stal via laboratoriumonderzoek zijn noodzakelijk. En dan de cruciale vraag hoe je van de problemen met streptococcon af kunt komen. Volgens de richtlijn valt het plan van behandelen uiteen in directe maatregelen, het genezen van zieke biggen en de preventie om latere gevallen in te perken of zelfs te voorkomen. Ernstig aangetaste biggen kunnen door het geven van water soms nog gered worden. Behandeling van zieke biggen met antibiotica gebeurt op basis van bedrijfshistorie en eventueel laboratoriumonderzoek. Van geval tot geval zal de dierenarts besluiten

Streptococcus suis bij varkens

S. suis is een grampositieve bacterie met 33 beschreven serotypen. Gezonde varkens kunnen meerdere types tegelijkertijd in de tonsillen, bovenste luchtwegen, het maag-darmstelsel en urogenitaal stelsel bij zich hebben. S. suis veroorzaakt wereldwijd enorme economische schade in de varkenshouderij met meningitis en sepsis, artritis en pneumonie als symptomen. Stress, zoals spenen en het samenvoegen van tomen, en situaties waarbij wondjes optreden, kunnen de trigger zijn voor deze aandoening. S. suis is een van de belangrijkste redenen voor antibioticagebruik in de varkenshouderij. De bacterie kan verticaal worden overgedragen van zeug op big, maar ook door horizontale transmissie, bijvoorbeeld via de mest of neus-neuscontact. Er is geen geregistreerd vaccin in Nederland voor gebruik bij varkens. Op basis van een isolaat van een varkensbedrijf kan een autovaccin bereid worden. Een dergelijk autovaccin mag wettelijk alleen worden toegepast op het varkensbedrijf waar het isolaat van afkomstig is. Vaccinatie wordt benut om klinische verschijnselen te verminderen. De streptococ komt sporadisch voor bij honden en paarden.

om naast antibiotica ook antikoortsmiddelen te gebruiken. Hoewel koppelbehandelingen tot het minimum worden gereduceerd, kan de dierenarts besluiten een deelpoppel te behandelen. Maar alleen dan wanneer 5 procent van de gespeende biggen binnen 5 dagen ziek is, of 4 procent van de gespeende biggen binnen 24 uur.

Preventie

De werkgroep van deze streptococcon-richtlijn is terughoudend over de inzet van autovaccins. Een commercieel vaccin is echter niet beschikbaar voor de praktijk.

beschikbaar is, zoals in dit geval. In het formularium varken, een soort 'receptenboek' voor de dierenarts met bacteriële ziektes en de bijbehorende antibiotica, wordt aangegeven welke producten toegestaan zijn. Als eerste-keusmiddel tegen Streptococcus suis bij een orale toepassing wordt trimethoprim/sulfamethoxazol aangegeven en als tweede-keusmiddel amoxicilline. Via injectie zijn procainebenzylpeniciline en oxytetracycline een eerste keuze. Als tweede-keusinjectiemiddel worden vier producten genoemd: de combinatieproducten procainebenzyl-

'Het stellen van een juiste diagnose is cruciaal'

Op diverse Nederlandse varkensbedrijven zijn goede ervaringen met autovaccins tegen S. suis opgedaan, aldus dierenarts Bart Engelen van farmaceutisch bedrijf Dopharma. Engelen: "We zijn nu ruim een jaar bezig samen met het Franse bedrijf Biovac, en 26 varkensbedrijven hebben een bedrijfsspecifiek streptococconvaccin bij ons besteld. Bij 14 daarvan hebben we de resultaten al geëvalueerd. Op de bedrijven zien we het meest type 9 en we horen dat varkenshouders autovaccins als een laatste redmiddel zien." Volgens onze diergeneesmiddelenwet is het toegestaan autovaccins te produceren en toe te dienen wanneer geen geregistreerd vaccin

penicilline/neomycine en procpen/dihydrostreptomycine, amoxicilline en ampicilline. Wageningen Universiteit onderzocht de werking van diverse zuren op de bacterie. Onder laboratoriumomstandigheden zagen de onderzoekers een bacteriedodende werking met kaneel of laurinezuur. Strikte hygiënische omstandigheden en het niet mengen van tomen zullen helpen in de strijd tegen de streptococcon. Autovaccins kunnen daarin een rol spelen. Zuren als voederadditief worden ook toegepast. Dat alles om de ziekte terug te dringen en ook de inzet van antibiotica.